

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ivany Kotrčové a soudkyň JUDr. Miluše Farské a Mgr. Daniely Večerkové ve věci

žalobkyň: a) I. S. [redacted] narozená dne [redacted]
bytem [redacted]
b) N. S. [redacted] narozená dne [redacted]
bytem [redacted]
c) B. S. [redacted] narozená dne [redacted]
bytem [redacted]

všechny zastoupeny advokátem JUDr. Markem Nespalou
sídlem Bělehradská 643/77, 120 00 Praha 2

proti

žalované: **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti**, IČO 00025429
sídlem Vyšehradská 427/16, 128 10 Praha 2
jednající Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových, IČO 69797111
sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, 128 00 Praha 2

o náhradu škody 490 932 Kč s příslušenstvím

k odvolání žalobkyň proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 25. května 2021, č.j. 14 C 154/2011-597

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně se **potvrzuje**.
- II. Žalobkyně jsou povinny zaplatit žalované na nákladech odvolacího řízení 600 Kč, do tří dnů od právní moci rozsudku.

Shodu s prvopisem potvrzuje Helena Rezková.

Odůvodnění:

1. Původní žalobce █████ S █████ S █████ se žalobou došlou soudu dne 27.10.2011 domáhal na žalované zaplacení náhrady škody a nemajetkové újmy, která mu měla být způsobena trestním řízením, které bylo zahájeno dne 15.3.2004 a skončilo dne 28.4.2011, kdy mu bylo doručeno usnesení Městského státního zastupitelství v Praze o zamítnutí stížnosti proti usnesení Obvodního státního zastupitelství v Praze 1, kterým bylo trestní řízení zastaveno, neboť posuzované skutky nejsou trestným činem a není důvod pro postoupení věci jinému orgánu. Z titulu nezákonného rozhodnutí požadoval náhradu nákladů obhajoby ve výši 664 182 Kč, ušlý zisk ze závislé činnosti ve výši 5 135 758 Kč, ušlý zisk z podhodnoceného prodeje akcií ve výši 1 297 670 Kč. Rovněž žádal náhradu nemajetkové újmy způsobené trestním stíháním trvajícím sedm let a jeden měsíc (od 15.3.2004 do 28.4.2011) ve výši 182 500,50 Kč. Nárok uplatnil u žalované dne 27.10.2011.
2. Žalovaná souhlasila s tím, že nárok u ní byl uplatněn dne 27.10.2011, poukazovala na to, že žalobci poskytla na základě mimosoudního jednání 55 000 Kč jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu a 173 250 Kč na náhradě škody představující náklady na obhajobu.
3. Usnesením ze dne 4.4.2013 bylo řízení o zaplacení částky 228 250 Kč zastaveno z důvodu částečného zpětvzetí žaloby.
4. Původní žalobce dne 27.4.2013 zemřel. Soud I. stupně usnesením ze dne 30.7.2014 č.j. 14 C 154/2011-97, které nabylo právní moci dne 28.8.2014, rozhodl, že v řízení bude pokračováno se současnými žalobkyněmi, dědičkami původního žalobce.
5. Rozsudkem ze dne 30.3.2013 č.j. 14 C 154/2011-208 soud I. stupně žalované uložil povinnost zaplatit žalobkyním 490 932 Kč s příslušenstvím, příslušenství z částky 167 730 Kč a 5 520 Kč, vše do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok I.), žalobu o zaplacení 5 135 758 Kč a o zaplacení 1 297 670 Kč zamítl (výrok II. a III.), řízení co do 228 250 Kč zastavil (výrok IV.), žalobkyním uložil povinnost zaplatit žalované náklady řízení 2 100 Kč (výrok V.).
6. K odvolání všech účastníků Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 16.2.2017 č.j. 17 Co 249/2016-258 rozsudek soudu I. stupně v zamítavých výrocích o věci samé II. a III. potvrdil (výrok I.), ve vyhovujícím výroku I. ohledně částky 490 932 Kč s příslušenstvím a ve výroku V. o nákladech řízení rozsudek soudu I. stupně zrušil a věc mu v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení (výrok II.).
7. Dovolání žalobkyň proti výroku I. rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16.2.2017 č.j. 17 Co 249/2016-258 bylo odmítnuto usnesením Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.10.2018 č.j. 30 Cdo 4684/2017-297, jejich ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ČR ze dne 30.9.2019 č.j. III. ÚS 165/19-514.
8. Rozsudkem ze dne 28.8.2019 č.j. 14 C 154/2011-441 soud I. stupně uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyním 490 932 Kč s příslušenstvím, příslušenství z částky 167 730 Kč a 5 520 Kč, vše do 15 dnů od právní moci rozsudku (výrok I.), zamítl žalobu o zaplacení 127 500,50 Kč s příslušenstvím (výrok II.), žalované uložil povinnost zaplatit žalobkyním náklady řízení ve výši 245 872 Kč, do 15 dnů od právní moci rozsudku, k rukám jejich právního zástupce (výrok III.).
9. Konstatoval, že předmětem řízení zůstal nárok na náhradu nákladů obhajoby a nárok na náhradu nemajetkové újmy. Po provedeném dokazování vyšel ze zjištění, že původní žalobce byl trestně stíhán od roku 2001, že trestní stíhání trvajícím v přípravném řízení téměř 10 let bylo pravomocně skončeno 28.4.2011, že trvalo 11 let, následně bylo zastaveno, neboť skutky pro které bylo Shodu s prvopisem potvrzuje Helena Rezková.

zahájeno nejsou trestnými činy, že žalobce celkově uhradil na nákladech obhajoby 664 182 Kč, včetně daně z přidané hodnoty, na základě průběžně vystavených faktur. Popsal zjištění z trestního spisu ohledně úkonů sporovaných žalovanou, s tím, že sporované úkony byly dohledány.

10. Po právní stránce věc posoudil podle zákona č. 82/1998 Sb. Dospěl k závěru, že odpovědnostní titul je dán, že je dána příčinná souvislost mezi náklady obhajoby a nezákonným rozhodnutím, že původnímu žalobci vznikla v souvislosti s vynaložením nákladů na obhajobu škoda. Měl za to, že pokud byly původnímu žalobci vyplaceny náklady obhajoby za jiné, dříve probíhající trestní řízení ve výši trojnásobku odměny advokáta, je na straně žalobkyň legitimní očekávání, že i náklady obhajoby za posuzované řízení budou vyplaceny v trojnásobné výši.
11. Pokud jde o navýšení sazby mimosmluvní odměny obhájce až na trojnásobek dle ust. § 12 odst. 1 vyhlášky č. 177/1996 Sb., dospěl k závěru, že je ve vztahu ke všem vykonaným úkonům právní služby důvodné, že navýšení odměny je dáno mimořádnou složitostí a náročností trestního řízení, které se týkalo závažné hospodářské kriminality, že se obhajoba musela vyrovnat s náročnou trestněprávní problematikou, která vyžadovala znalost mezinárodního bankovního práva a měla mezinárodní přesah, že se obhajoba musela orientovat v odborných vyjádřeních, znaleckých posudcích, auditorských zprávách, zohlednil mimořádnou složitost, časovou náročnost úkonů obhajoby i celkovou délku řízení (10 let). Odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.1.2019 sp.zn. 30 Cdo 4016/2016 ve věci (spoluobviněného původního žalobce) █████ K█████ na skutečnost, že samotné orgány činné v trestním řízení potvrzovaly složitost projednávané trestní věci. S touto argumentací žalobě výrokem I. vyhověl.
12. Žalobu o náhradu nemajetkové újmy výrokem II. zamítl s tím, že nemajetková újma není způsobilá k dědění, je nárokem osobní povahy, který smrtí poškozeného zaniká.
13. K odvolání žalobkyň i žalované Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 27.2.2020 č.j. 17 Co 377/2019-558 rozsudek soudu I. stupně v zamítavém výroku II. potvrdil, ve vyhovujícím výroku I. jej co do zaplacení částky 490 932 Kč s příslušenstvím a ve výroku o nákladech řízení zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil soudu I. stupně k dalšímu řízení. Dospěl k závěru, že nárok na náhradu nemajetkové újmy smrtí původního žalobce dne 27.4.2013 zanikl, nepřešel na žalobkyně neboť původní žalobce zemřel před 1.1.2014, před účinností zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník (dále také jen o.z.), tedy podle předcházející právní úpravy.
14. Pokud jde o náhradu majetkové škody – nákladů obhajoby, odvolací soud se zabýval otázkou, zda tento nárok na žalobkyně přešel smrtí jejich právního předchůdce, tedy zda je dána jejich aktivní věcná legitimace, a dospěl k závěru, že tato otázka zatím nebyla soudem I. stupně řešena. Žalobkyně jsou sice dědičkami po zemřelém █████ S█████ S█████ ale předmětný nárok nebyl v dědickém řízení projednán, tedy není zřejmé, zda všechny, případně která z nich, tuto pohledávku vůči státu nabyla. Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 6.2.2014 č.j. ██████████ bylo určeno, jaký majetek po zůstaviteli patří do dědictví, byla schválena dohoda žalobkyň o vypořádání dědictví, pohledávka vůči státu z titulu náhrady škody však v dědickém rozhodnutí nefiguruje. Soud I. stupně sice usnesením ze dne 30.7.2014 rozhodl o tom, že v řízení bude pokračováno s žalobkyněmi, jako dědičkami původního žalobce, ovšem otázkou, který z dědiců podle výsledku dědického řízení převzal právo nebo povinnost, o něž v řízení jde (§ 107 odst. 2 o.s.ř.) se nezabýval. Právní úprava dědického práva vychází z principu ingerence státu při nabývání dědictví, k nabytí dědictví zůstavitelovým dědicem nedochází jen na základě smrti zůstavitele, ale dědictví po každém zůstaviteli musí být projednáno a rozhodnuto soudem, dědicem zůstavitele se rozumí ten, komu soud v usnesení o dědictví potvrdil nabytí dědictví jako jedinému dědici nebo nabytí dědictví podle dědických podílů, popřípadě kdo byl (jako dědic)

Shodu s prvopisem potvrzuje Helena Rezková.

účastníkem soudem schválené dohody o vypořádání dědictví (rozhodnutí NS ze dne 30.10.2015 sp.zn. 21 Cdo 4110/2014). Usnesení o tom, s kým bude na místě zemřelého účastníka v řízení pokračováno představuje pouze řešení otázky procesního nástupnictví a nepředurčuje věcnou legitimaci při rozhodování o věci samé. Žalobkyně smrtí zůstavitele nabyly dědické právo, ale nenabýly předmětnou pohledávku, neboť o ní nebylo v dědickém řízení rozhodnuto. Jestliže o nároku, který je předmětem tohoto řízení nebylo v dědickém řízení po S [redacted] rozhodnuto, je na žalobkyních, aby zahájily řízení o doprojednání dědictví, k tomu jim musí být dán prostor. Dále dovodil, že soud I. stupně se neřídil názorem odvolacího soudu vysloveným v předcházejícím rozhodnutí ze dne 16.2.2017, neřídil se ani závěry vyslovenými v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30.1.2019 sp. zn. 30 Cdo 4016/2016, které bylo vydáno v obdobné věci, ačkoliv na toto rozhodnutí opakovaně odkazoval. Zdůraznil, že o zvýšení mimosmluvní odměny za právní služby dle ust. § 12 odst. 1 vyhlášky č. 177/1996 Sb. nelze rozhodovat paušálně, aniž by byla hodnocena obtížnost a náročnost jednotlivých úkonů právní služby, které byly ze strany obhájců, příp. substitutů v trestním řízení provedeny. Poukázal na úkony právní služby, u nichž důvod pro přiznání trojnásobné odměny zjevně chybí. Neztotožnil se s názorem soudu I. stupně o legitimním očekávání žalobkyň, že jim bude přiznána trojnásobná náhrada za úkon právní služby, z důvodu, že taková byla přiznána v jiném řízení. Soudu I. stupně uložil, aby žalobkyně vyzval ke sdělení, zda již zahájily, či míní zahájit řízení o doprojednání dědictví po S [redacted] S [redacted] aby v závislosti na jejich sdělení zvolil další postup.

15. Shora uvedeným, nyní napadeným, rozsudkem soud I. stupně žalobu o zaplacení částky 490 932 Kč s příslušenstvím zamítl (výrok I.), žalobkyním uložil povinnost zaplatit žalované náklady řízení ve výši 7 500 Kč, do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok II.).
16. V intencích pokynu odvolacího soudu žalobkyně vyzval ke sdělení, ohledně doprojednání dědictví po S [redacted] S [redacted]. Zjistil, že žalobkyně podaly návrh na doprojednání dědictví, současně soudnímu komisaři sdělily, že návrh podaly jen s ohledem na pokyn odvolacího soudu, že s návrhem nesouhlasí, mají za to, že předmětem dodatečného projednání dědictví by měla být až případná vysouzená pohledávka vůči státu, navrhly, aby návrh na dodatečné projednání dědictví byl zamítnut, s tím, že nárok (uplatněný v tomto řízení – pozn. odvolacího soudu) nechtějí zařadit do aktiv dědictví. Soudní komisař návrh na dodatečné projednání dědictví zamítl. Soud I. stupně žalobu zamítl pro nedostatek aktivní věcné legitimace žalobkyň. Současně uvedl, že toto rozhodnutí pro žalobkyně nemůže být překvapivé, nesouhlasil s jejich argumentací, že soudním komisařem byl návrh na dodatečné projednání dědictví zamítnut, protože jejich aktivní legitimace je dána, nejde o nově najevo vyšlý majetek, když k zamítnutí návrhu došlo z důvodu, že žalobkyně neměly na doprojednání dědictví zájem. O náhradě nákladů řízení rozhodl podle ust. § 142 odst. 3 o.s.ř., zohlednil, že řízení se vedlo ohledně více samostatných nároků, po porovnání jednotlivých tarifních hodnot, úspěchu a neúspěchu v řízení, žalované přiznal plnou náhradu nákladů řízení, neboť žalobkyně byly úspěšné, žalovaná neúspěšná jen v nepatrné části (0,70%).
17. Rozsudek napadly žalobkyně včasným odvoláním. Zdůraznily, že předmětem dodatečného projednání dědictví měl být nárok zůstavitele, o kterém se vede soudní spor s třetí osobou, že nejde o spor mezi dědici a dovozovaly, že pokud mezi dědici panuje shoda v tom, že sporný nárok nemá být zařazen do aktiv dědictví a nemá být předmětem dodatečného projednání dědictví, pak dědictví nelze dodatečně projednat, že jejich aktivní legitimace byla prokázána, mají postavení nerozlučných společníků, neboť okruh dědiců zůstal beze změn. Tvrdily, s odkazem na judikaturu Nejvyššího soudu, že závěry soudu I. stupně odporují ustálené rozhodovací praxi Nejvyššího soudu. Navrhly, aby rozsudek soudu I. stupně byl zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje Helena Rezková.

18. Žalovaná ve vyjádření k odvolání navrhla potvrzení napadeného rozsudku. Poukazovala na to, že soud I. stupně postupoval v souladu se závazným právním názorem odvolacího soudu, že žalobkyně podaly návrh na dodatečné projednání dědictví jen formálně, současně navrhly jeho zamítnutí, jejich návrh byl zamítnut, neboť na dodatečném projednání dědictví neměly zájem. Uvedla, že judikatura, na kterou žalobkyně odkázaly, není na souzenou věc přílehlavá.
19. Odvolací soud přezkoumal z podnětu podaného odvolání napadený rozsudek, včetně řízení, které mu předcházelo dle ust. § 212 a § 212a odst. 1 a 5 o.s.ř., a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.
20. Žalobkyně se domáhají náhrady škody vůči státu jako dědičky - právní nástupkyně původního žalobce █████ S █████ S █████ který v průběhu řízení zemřel, za účinnosti zákona č. 40/1964 Sb. občanský zákoník (obč. zák.). Předmětná pohledávka nebyla v dědickém řízení projednána, tedy není zřejmé, zda všechny, případně která z nich, a v jakém rozsahu, tuto pohledávku vůči státu nabyla, zejména pak za situace, kdy je zde více dědiců po zůstaviteli a tito nedělili rovným dílem, ale dle schválené dohody o vypořádání dědictví nerovnoměrně.
21. Bylo tedy nutno se zabývat otázkou, který z dědiců podle výsledku dědického řízení převzal právo nebo povinnost, o něž v řízení jde (§ 107 odst. 2 o.s.ř.). Právní úprava dědického práva (do 31.12.2013) vychází z principu ingerence státu při nabytí dědictví, k nabytí dědictví zůstavitelovým dědicem nedochází jen na základě smrti zůstavitele, ale dědictví po každém zůstaviteli musí být projednáno a rozhodnuto soudem, dědicem zůstavitele se rozumí ten, komu soud v usnesení o dědictví potvrdil nabytí dědictví jako jedinému dědici nebo nabytí dědictví podle dědických podílů, popřípadě kdo byl (jako dědic) účastníkem soudem schválené dohody o vypořádání dědictví (rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30.10.2015 sp. zn. 21 Cdo 4110/2014).
22. Soud I. stupně žalobkyně vyzval, a poskytl jim prostor k tomu, aby pohledávka vůči státu byla doprojednána v dědickém řízení. Žalobkyně sice podaly návrh na dodatečné projednání dědictví, současně však navrhly, aby jejich návrh byl zamítnut, a vyjádřily přesvědčení, že tento sporný nárok vůči státu nemá být předmětem dodatečného projednání dědictví, dovozovaly, že předmětem dědictví by měla být až vysouzená pohledávka. K dodatečnému projednání dědictví (tak, aby bylo rozhodnuto pozitivně) nedošlo a nadále tak není postaveno najisto, zda všechny žalobkyně, v jakém rozsahu pro každou, či která z nich, pohledávku uplatněnou v tomto řízení nabyla. Návrh na dodatečné projednání dědictví byl zamítnut, tedy nutno dovodit, že uplatněnou pohledávku nenabyla žádná z žalobkyň. Žalobkyně si protirečí, když tvrdí, že nároku, který je předmětem tohoto řízení, se domáhají jako dědičky zůstavitele, a současně, že tento nárok do dědictví po zůstaviteli nepatří.
23. Žalobkyně v odvolání odkazovaly na judikaturu Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 1221/2011, sp. zn. 21 Cdo 503/2015, sp. zn. 21 Cdo 3644/2016, sp. zn. 24 Cdo 320/2019, která však dle názoru odvolacího soudu není pro souzenou věc přílehlavá, neboť neřeší nástupnictví v řízení ve vztahu k rozhodnutí o dědictví a k aktivní legitímaci. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 8.12.2020 sp. zn. 21 Cdo 1422/2020, na něž žalobkyně odkazovaly v průběhu odvolacího jednání, jejich argumentaci rovněž nepodporuje.
24. Odvolací soud shodně se soudem I. stupně dospěl na základě shora uvedeného k závěru, že aktivní legitímace žalobkyň není dána (srovnej rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22.4.2012 sp. zn. 24 Cdo 2778/2020, proti němuž podaná ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 30.8.2021 sp. zn. I. ÚS 1692/21). Rozsudek soudu I. stupně proto jako věcně správný potvrdil podle ust. § 219 o.s.ř., včetně správného akcesorického výroku

Shodu s prvopisem potvrzuje Helena Rezková.

o nákladech řízení, který je v souladu s rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 20.12.2016 sp. zn. 30 Cdo 1435/2015.

25. O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle ust. § 224 odst. 1 ve spojení s ust. § 142 odst. 1 o.s.ř., jejich náhrada byla přiznána úspěšné žalované. Odvolací náklady žalované tvoří dvě paušální náhrady po 300 Kč, za podání písemného vyjádření k odvolání a účast u odvolacího jednání, dle § 1 odst. 3 písm. a), c), § 2 odst. 3 vyhl. č. 254/2015 Sb.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat dovolání k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím Obvodního soudu pro Prahu 2, ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení, jen za podmínek stanovených v § 237 o.s.ř.

Praha 17. února 2022

JUDr. Ivana Kotrčová v. r.
předsedkyně senátu